

ชื่อเรื่องวิทยานิพนธ์	ระบบเศรษฐกิจของราชอาณาจักรล้านช้าง (ลาว)	
	ในสมัยคริสต์ศตวรรษที่ 16-17	
ชื่อผู้เขียน	นายโยชิยุกิ มาซุฮาร่า	
ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต	สาขาวิชาประวัติศาสตร์	
คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์	รศ. สวัสดิ์ อ่องสกุล	ประธานกรรมการ
	ศ. ดร. นิธิ เอียวศรีวงศ์	กรรมการ
	ผศ. ดร. สุเทพ สุนทรภักดิ์	กรรมการ

บทคัดย่อ

วิทยานิพนธ์นี้มีวัตถุประสงค์ที่จะแสดงให้เห็นถึงพัฒนาการทางเศรษฐกิจของอาณาจักรล้านช้างตั้งแต่สมัยสถาปนาในคริสต์ศตวรรษที่ 14 จนกระทั่งถึงสมัยเจริญรุ่งเรืองในคริสต์ศตวรรษที่ 17 พร้อมทั้งอธิบายปัจจัยบางอย่างที่ก่อให้เกิดความเจริญรุ่งเรืองแก่อาณาจักรดังกล่าว โดยมุ่งพิจารณาถึงระบบเศรษฐกิจภายใน และความสัมพันธ์ทางเศรษฐกิจกับโลกภายนอก

การศึกษาครั้งนี้ทำให้ทราบว่าในระหว่างปลายคริสต์ศตวรรษที่ 13 ถึงต้นคริสต์ศตวรรษที่ 14 โดยประมาณ รัฐเกิดขึ้นแล้วในหลวงพระบาง ซึ่งจะกลายเป็นศูนย์กลางของอาณาจักรล้านช้างในสมัยต่อมา นอกจากศักยภาพทางเศรษฐกิจของหลวงพระบางแล้ว การเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจในยุคนานของจีนตั้งแต่ครั้งหลังคริสต์ศตวรรษที่ 13 เป็นต้นมานั้นยังเป็นปัจจัยสำคัญอย่างหนึ่งที่ช่วยทำให้รัฐเกิดขึ้นในที่นี่ อาณาจักรล้านช้างไม่เพียงแต่ตั้งอยู่บริเวณภายในของภาคพื้นทวีปในแง่ภูมิศาสตร์เท่านั้น หากยังผูกพันทางเศรษฐกิจอย่างใกล้ชิดกับ "อาณาเขตภายในภาคพื้นทวีปทางเหนือ" โดยมียุคนานเป็นศูนย์กลาง ตลอดสมัยก่อนและหลังการสถาปนาด้วย ในความหมายดังกล่าว จะสามารถกล่าวได้ว่าอาณาจักรล้านช้างได้ก่อตั้งและเจริญก้าวหน้าในฐานะที่เป็น "รัฐการค้าภายในภาคพื้นทวีป" จนกระทั่งถึงปลายคริสต์ศตวรรษที่ 15

ครั้นถึงคริสต์ศตวรรษที่ 16 ความสัมพันธ์ทางเศรษฐกิจระหว่างอาณาจักรล้านช้างกับ "รัฐเมืองท่าทางใต้" คือ อยุธยาและกัมพูชา ใกล้ชิดมากยิ่งขึ้น เพราะการค้าระหว่างชาติในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ขยายตัวอย่างรวดเร็วในระหว่างคริสต์ศตวรรษที่ 15-17 ที่ทราบกันดีในชื่อว่า "ยุคของการค้า" อันทำให้อยุธยาและกัมพูชาต้องการสินค้าจากบริเวณภายในของภาคพื้นทวีป ซึ่งรวม

อาณาจักรล้านช้างอยู่ด้วย มากยิ่งขึ้น ภายใต้สถานการณ์ดังกล่าว เครือข่ายทางเศรษฐกิจของอาณาจักรล้านช้างก็ได้ขยายออกไปสู่ทิศตะวันออกเฉียงใต้เรื่อยๆจนกระทั่งถึงเมืองธาตุพนมพร้อมกันนั้น เวียงจันทน์มีบทบาทสำคัญทางเศรษฐกิจมากขึ้น ได้กลายเป็นศูนย์กลางการค้าแห่งใหม่แทนหลวงพระบาง อย่างไรก็ตาม จะสามารถกล่าวได้ว่าคริสต์ศตวรรษที่ 16 สำหรับอาณาจักรล้านช้างแล้ว ก็คือ ช่วงหัวเลี้ยวหัวต่อของการเปลี่ยนจาก "รัฐการค้าภายในภาคพื้นทวีป" ไปสู่ "รัฐกึ่งเมืองท่า" ซึ่งได้ผูกพันกับการค้าทางทะเลระหว่างชาติอย่างใกล้ชิด ทั้งๆที่ไม่ได้ตั้งอยู่ริมทะเล

ในครึ่งแรกของคริสต์ศตวรรษที่ 17 อาณาจักรล้านช้างก้าวเข้าสู่สมัยเจริญรุ่งเรืองที่มักจะถูกเรียกว่า "ยุคทอง" ผลการศึกษาครั้งนี้ทำให้ทราบว่าระบบหมุนเวียนสินค้าในอาณาจักรดังกล่าวประกอบด้วย "ระบบส่วย" และ "การค้าภายใน" ภายใต้ระบบส่วย ไพร่ส่งทอง เสนียงอาหาร หรือผลิตผลพื้นเมืองชนิดต่างๆให้แก่นาย จึงหล่อเลี้ยงชีวิตประจำวันของชนชั้นผู้ปกครองและเสริมความหรูหราของพระราชวังและศาสนสถาน แต่ของป่าซึ่งเป็นสินค้าออกสำคัญที่สุดในขณะนั้นจากห้องถิ่นน่าจะนำเข้ามาศูนย์กลางโดยผ่านการค้าภายใน ไม่ใช่ระบบส่วย อย่างไรก็ตาม ปัจจัยทางเศรษฐกิจที่ก่อให้เกิดความเจริญรุ่งเรืองแก่อาณาจักรดังกล่าวนั้นประกอบด้วยปัจจัยภายนอกคือ (1) ตลาดต่างประเทศต้องการสินค้าลาวมากขึ้นใน "ยุคของการค้า" พร้อมทั้งปัจจัยภายใน คือ (2) อาณาจักรล้านช้างอุดมไปด้วยผลิตผลธรรมชาติซึ่งเป็นที่ต้องการของตลาดต่างประเทศมาก เช่น ทอง กำนาน ครั่ง เป็นต้น และ (3) ลาวเทิงในเขตภูดอยกับลาวลุ่มและพ่อค้าต่างชาติในตัวเมืองได้เชื่อมโยงกันในเชิงการค้า ก่อให้เกิดระบบหมุนเวียนสินค้าในขอบเขตกว้างขวาง แต่เมื่อมาถึงครึ่งหลังคริสต์ศตวรรษที่ 17 เนื่องจากการเสื่อมลงของการค้าระหว่างยุโรปกับเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ พร้อมด้วยความสัมพันธ์ที่เครียดระหว่างอาณาจักรล้านช้างกับ "รัฐเมืองท่าทางใต้" การค้าต่างประเทศของอาณาจักรล้านช้างลดลงทุกที อันทำให้ "ยุคทอง" ของอาณาจักรดังกล่าวอวสานลงพร้อมกับการสิ้นสุดของ "ยุคของการค้า" ในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้

Thesis Title	Economic System of the Lăn Xăng Kingdom (Laos) in the 16-17 th Centuries	
Author	Mr. Yoshiyuki Masuhara	
M.A.	History	
Examining Committee	Associate Professor Sarasawadee Ongsakul	Chairman
	Professor Dr. Nidhi Aeusrivongse	Member
	Assistant Professor Dr. Suthep Soonthornpasuch	Member

Abstract

This thesis aims to show the economic development of the Lăn Xăng Kingdom (Laos) from its founding in the fourteenth century to its heyday in the seventeenth century, and to explain some of the factors that brought prosperity to the kingdom through an examination of the internal economic system of the kingdom and its economic relationship with the external world.

This study shows that between the late thirteenth century and the early fourteenth century a state began to emerge in Luang Phrabang, which would later become the center of the Lăn Xăng Kingdom. Besides the economic potential of Luang Phrabang, the economic growth in the Yunnan region of China from the second half of the thirteenth century onwards also contributed to the formation of a state in Luang Phrabang. The Lăn Xăng Kingdom was not only located in an inland area geographically, but was also economically related to the "northern inland area", the center of which was the Yunnan region, before and after its founding and throughout. In this meaning, it can be said that the Lăn Xăng Kingdom came into being and grew as an "inland trading state" up to the late fifteenth century.

In the sixteenth century, the economic relationship between the Lăn Xăng Kingdom and the "southern port states", namely Ayutthaya and Cambodia, became much closer. Because the rapid expansion of the international trade in Southeast Asia between the fifteenth and the seventeenth centuries, well known as the "Age of

Commerce", created an increasing demand in Ayutthaya and Cambodia for goods from the inland area including the Lān Xāng Kingdom. Under this situation, the economic network of the Lān Xāng Kingdom gradually expanded to the southeast as far as Muang That Phanom. At the same time, Vientiane grew in economic importance and became a new commercial center instead of Luang Phrabang. It can be said that the sixteenth century for the Lān Xāng Kingdom was a period of transition from an "inland trading state" to a "semi-port state" which was closely related to the international maritime trade, though not being located along the coast.

In the first half of the seventeenth century, the Lān Xāng Kingdom reached its pinnacle, often referred to as the "Golden Age". The results of this study show that the economic redistribution system in the kingdom consisted of the tribute system and internal commerce. Under the tribute system, commoners sent gold, food or any other local products to their masters, thus supported the daily lives of the ruling classes and added to the splendor of the palace and Buddhist temples. Forest products, however, which were the most important exports then, seemed to be brought from the country areas to the urban centers by internal commerce, not by the tribute system. At any rate, the factors that brought prosperity to the kingdom consisted of an external element and two internal elements, namely, (1) In the "Age of Commerce", the demands of foreign markets for Lao products greatly increased. (2) The Lān Xāng Kingdom was abundant in natural products, which were highly sought after in foreign markets, such as gold, benzoin and sticklac. (3) Lao Thoeng people in the mountainous districts and Lao Lum people with foreign merchants in the urban districts were commercially bound to each other, which formed the economic redistribution system over a wide area. In the second half of the seventeenth century, due to a decline in trade between Europe and Southeast Asia and the tense relationship between the Lān Xāng Kingdom and the "southern port states", the foreign trade of the Lān Xāng Kingdom gradually decreased. Consequently the "Golden Age" of the Lān Xāng Kingdom came to an end, coinciding with the waning of the "Age of Commerce" in Southeast Asia.